

ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ МОВИ ПРАВА

Коваленко Інна Анатоліївна

к.ю.н., доцент

Павлюк Ганна Русланівна

Студентка

Київський Національний університет

технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Анотація. Мовна політика посідає чільне місце в системі державних пріоритетів, оскільки її стратегічним завданням є забезпечення неухильного додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, вільного розвитку, використання і захисту мов національних меншин та задоволення мовних потреб громадян України [1, с. 23].

Ключові слова: мова права, юриспруденція, українська мова, суржик, проблеми мови.

Важливість упровадження української мови, як державної у всі сфери життя наразі не викликає сумніву. Проблема зв'язків мовознавства з юриспруденцією об'єктивно існує й становить окремий аспект лінгвістичної науки, про що свідчать ґрунтовні дослідження Н.В. Артикуци, Д.Х. Баранніка, Г.С. Онофрієнко, Ю.Ф. Прадіда, А.С. Токарської та ін.

Однією з проблем української мови та її ворог – це суржик. Саме це слово означає мішанину різних мов та діалектів, що спричиняє мову низького гатунку. У відношенні саме до української мови, не можна стверджувати, що це просто суцільна мішанина слів різних мов, і більш нічого. Суржик живе і розвивається за своїми законами: українські слова приймають дивовижні мовні форми, бо підкоряються правилам російської граматики та стилістики,

змінюються за цими правилами, вживаються у невірному значенні. Тому суржик – це не запозичення з інших мов, що є цілком закономірним та природним процесом. Взаємопроникнення мов неминуче відбувається у історичному та культурному просторі, особливо коли культури та мови близькі. Але іншомовні слова, вирази, якщо вони не вживаються бездумно, зі зневагою до мовних норм, – тільки збагачують мову.

На окрему увагу заслуговує, зокрема, питання розвитку культури мови права. Мову права, характеризують як мову офіційного документа, що виражає волю колективу, суспільства, має державно-владний характер і чітко визначену офіційну форму [2].

Загалом мові права властиві такі ознаки: офіційність, повнота, системність, стислість, логічність, об'єктивність, умотивованість, достовірність, однозначність, зобов'язально-інформативний характер, зрозумілість, точність, нейтральність, стандартизованість, сталість, нормативність мовних засобів тощо.

Однією з найважливіших вимог, що висувають до юридичної мови правники, є її максимальна ясність, зрозумілість, адже вона розрахована на засвоєння масовою свідомістю народу.

На наш погляд, спрощення юридичної мови можливе лише в руслі уважного ставлення до сутності літературної мови, дотримання її правил і норм. Усі слова в складі нормативно-правового тексту повинні відповідати лексичним, граматичним і стилістичним стандартам, тобто літературним нормам державної мови України.

Однак на практиці спостерігаємо порушення літературних норм не тільки в усних промовах юристів, але й у текстах законів, статей, кодексів, тощо.

Зважаючи на всю теоретичну й практичну значимість проблеми, пов'язаної із кваліфікацією специфічної природи юридичної мови, вона повинна стати окремим об'єктом дослідження в лінгвістичній науці. Співпраця лінгвістів та юристів у сфер законотворчості й застосування постає принципово необхідною.

Проекти нормативних актів перед офіційним затвердженням обов'язково мають підлягати спеціальному мовному й стильовому редагуванню. Правознавці й філологи повинні регулярно відвідувати науково-практичні заходи для вирішення мовних питань юриспруденції [3, с. 14]. Таке спілкування, комунікація є інформаційним обміном у суспільстві. Адже, спілкування являє собою соціально обумовлений процес обміну думками й почуттями між людьми в різних сферах їх пізнавально-трудової й творчої діяльності, що втілюється головним чином за допомогою вербальних засобів комунікації.

Професійна комунікація – це складний, багатоплановий процес установлення й розвитку професійних і ділових порозумінь між суб'єктами освіти й права; взаємодія цих суб'єктів, що здійснюється знаковими заходами, спричинюється прагненням в спільній діяльності та включає у собі обмін інформацією, вироблення цілісної стратегії взаємодії тощо [3, с. 47].

Змістова та лексична точність у мові нормативно-законодавчих актів – одна з головних умов, що забезпечує практичну і правову цінність юридичного тексту. Точність, наукова обґрунтованість і визначеність формулювань досягаються дотриманням вимог мови, її лексики, граматики, стилістики.

Висновки. Мовна компетентність у будь-якій сфері юрисдикції позитивно впливає як на долю окремої людини, так і на правосвідомість та правову культуру суспільства загалом.

Мовна культура юристів залишатиметься на невисокому рівні доти, поки мова законів не стане еталоном офіційно-ділової мови, показником рівня культури юристів [4, с. 69].

Необхідність розуміння й дотримання "букви закону" громадянами передбачає високий ступінь відповідальності юристів за якість правових текстів. Наразі активною є робота в напрямку над нормативністю мови права, виробленням національної термінології, правничої лексики на українському ґрунті, що дасть змогу національній юриспруденції набути нової якості на шляху розбудови демократичної держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кащук М. Г., Коцур А.В. Проблематика сучасної культури мовлення. Львів, 2018. 47 с.
2. Указ Президента України. Концепція державної мовної політики, Київ, 2010. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161/2010#Text>
3. Пономаренко К. В. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми перспективи. Київ, 2013. 94 с.
4. Машковський П. П., Тимофіїва К. М. Питання професійної комунікації. Дніпро, 2018. 55 с.
5. Кисляк Л. Н. Проблеми та перспективи вдосконалення мови права. Івано-Франківськ, 2019. 78 с.